

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Larvarum laccessitor.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

Hyana de
scriptio,
Vinn. lib. 3
cap. 50.

lore Lupi præditam, hirsutiore tamen, acie in utraq; oris parte perpetua, oculo vario, & colores mutante, nullis gingivis, dente continuo, equina juba per collum & dorsum totum setis durioribus inhorrescente, neque imaginarium esse animal, ut plerique suspicantur, de quo gravissimi tot auctores per multa quam diligentissime disseruerunt, quæ nisi ex visu iis, cognita fuissent, haudquaquam putos eos in re vana usque adeo laboraturos.

MORUM INSTABILITAS. CAP. XXIV.

INSTABLEM vero quempiam, nihil quippe in eodem vitæ tenore ac modo quem sibi proposuisset, perseverantem, sed alias quidem probum, fortem, audacemque: tam animi quam corporis sui dominantem, alias vero improbum, invalidum, miserumque, & ad cupiditates omnes impotentem, significare si vellent, Hyanam itidem hieroglyphicè proponere consueverunt: huic siquidem animali utramque inesse naturam, & alternis annis esse marem, alternis fœminam fieri, Ægypti præcipuè prodiderunt, & Ægyptios secuti plerique alii. Cæterum Aristoteles commentitium hoc esse profitetur vulgoque persuasum eas annua vice sexum permutare: quia captæ aliquot (perquam rarè autè capiuntur, præsertim fœminæ) tenellæ adhuc sine genitalibus fuerint. Mares enim impendio timent libidinis xmulos, & ideo gravidas custodiunt, morsuque prolem masculam ubi detur occasio castrant. Licet non sum nescius traditum à gravissimis auctoribus, habere quid Hyana sub cauda positum figura simile genitalis fœminæ, sed sine ullo meatus, sub quo meatus excrementorum sit, virile verò similiter atque in Lupis & Canibus habetur. Fœmina etiam præter suum illud, simile ut mas habet sub cauda sine ullo meatu, à quo excrementorum meatus est, sub eo genitale verum habet. Id ita esse contendit Aristoteles, qui difficulter unicuique Naturæ miraculo videtur assentiri. Sed miror in hoc tam veteres quam recentiores auctores diversos ab Aristotele tam constanter ire: quod ab iis temere fieri haudquaquam adduci possum, cum præsertim Ælian. Histor. hujusmodi scriptor diligentissimus tradat, τὸ αἰνῶν τὸ τι μὲν ἀρρενα εἶδη δ' οὖνο, τὴν δὲ εἰς νεώτερον ψεῖσθαι, εἰ δὲ ψῆλλων, μετὰ ταῦτα ἀρρενα κοινῶν δὲ ἀφ' ἑδῆς ἐκὰς τῆς ἑξ ἑαυτῶν, ἀνὰ τὴν γαμῶντα, ἀνὰ τὴν πᾶν ἀμείβουσα τὴν ἑαυτῶν. Hyana si quando quis marem inspexerit, eandem mox fœminam videbit, sin modo fœminam, postea marem aspiciet. Promissum verò coitua alterutra conjunguntur ineuntque & ineuntur, per annum unum sexus vicissitudinem alternantes. Qui quidem auctor, eum Aristotele longè posterior fuerit, id scriptis credere minime ausus esset, nisi aut compertum ipse, aut fide dignorum testimonio certum habuisset. Accedit & Tertulliani scriptoris & doctissimi & diligentissimi auctoritas, qui ita scribit, *Hyanam, si observis sexus annalis est, marem & fœminam alternat.*

ADVERSÆ FORTUNÆ DOMITOR. CAP. XXV.

ADVERSAS vero calamitates, & infortunia toto vitæ cursu intrepide superantem hominem insignire si vellent, Hyana corium indutum eum pingere solebant: quippe quod ex Magorum superstitionibus persuasum est, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo secum habuerit, quaquam eum vel per medios hostes penetraturum, neque futurum quenquam qui illi injuriam inferre audeat, usque adeo hinc ejus incolumitati cautum esse, ut jam credi possit, eos qui linguam Hyanae sub pede habeant, quod idem Magi perhibent, à Canibus minime tanquam Scipiones alteros latrari.

LARVARUM LACESSITOR. CAP. XXVI.

Hæc ab Ægyptiis Sacerdotibus super Hyana tradita sunt. Unum addidere Latini, ac pulcherrimum quidem hieroglyphicum, ut si hominem larvas, ut ita dicam, incessentem, neque defunctorum manes quiescere permittentem, maledicta quippe & accusationes in mortuos ingerentem comminiscentemque notare vellent, Hyanam in sepulcretis monumentum aliquid effodientem faciunt: cum satis exploratum sit ab uno hoc animali sepulchra erui inquisitione cadaverum, quod sit humanæ carnis avidissima. Julius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita Gordiani tertii, decemque tunc temporis fuisse in urbe Roma profitetur. Visu vero tunc est illa dentis unius perpetua series, qua prædita est Hyana: id quod ne mirum adeo sit, in quibusdam etiã hominibus aliquando spectari.

Hyana hic
roglyphicè
à Latinis
sumptum.

A spectatum. Nam Prusæ regis filius unum tantum os habuit dentium loco, obque id Nonodos appellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum. Porphyrius eo commentario, quod de abstinento ab esu carniū conscripsit, ab indis ait Hyænam hanc Crocutam vocitari: sed Crocutam autores diversam ab Hyæna ponunt. Reliquum est de antipathia quæ intercedit Hyæna cum Panthera, dicere, qualeque inde factum sit hieroglyphicum: quocirca & hoc, & alia ejus significata memorabimus.

DE PANTHERA.
SPECIOR ATQUE VALIDIOR A DETERIORE SUPERATUS.

CAP. XXVII.

Quam tetrum animal Hyæna sit, quamque aspectu fœdum, ex iis, quæ superius allata sunt, constare unicuique potest. Longe vero diversa est Panthera, qua nulla pene fera est villorum varietate speciosior, vehementior nulla, nulla impetuosior: vis tamen occulta quædam Hyæna Pantheram exuperat. Quare cum sacerdotes Ægyptii superatum ab inferioribus, vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Panthera unum, Hyæna alterum commitebant, assuebantque: si quidem compertum est, tanta inter se repugnantia ea dissentire, ut si simul assuantur, vel etiam contraria suspendantur, Panthera pili decidant, Hyæna vero nullo detrimento afficiantur, quæ quidem tanto esse Pantheris metu dicitur, ut occupata ab ea, tanta animum consternatione respondeant, ut ne resistere quidem conentur. Hinc autem commentum putarim, pilos cujuscumque generis & inutiles, maxime palpebras, auferri medicamento quodam ex Hyæna corde in cinerem concremato, & cerebro ejus illito. Præstant hoc etiam, quod Hyæna tergora in Panthera pilos efficit, Aquilarum penna, quæ admixtas reliquarum alitum pennas devorant.

*Panthera
& Hyæna
antipathia.*

*Plin. lib. 8.
cap. 3.*

IMPROBITAS. CAP. XXVIII.

Insatiabilem autem hominem & omnium appetitorem, per Pantheram significari ea de causa fertur, quod nullum non animal ea venatur, unde illi nomen: nam Panthera Græcum omnino vocabulum agnoscit Varro, quod ab omnifaria feritate, adde etiam venatione, deducitur, sive quod omnium pene ferarum coloribus variegata spectetur: nam & hæc atque Tigres maxime omnium animalium varietate insignes perhibentur. Sane inter Pantheras, Pardalinæ feminam, Pardum marem plerique agnoscunt. Aristophanes hujus non immemor improbitatis, Pardali notam inurit impudentiæ, cum neque ignem neque Pardalinæque impudentes ait atque femina est: quippe quæ omnia corripit atque consumat.

*Panthera
cur sic dicta.*

DISSIMULATOR INGENII. CAP. XXIX.

Præterea hominem Ægyptii suorum vitiorum dissimulatorem, quique pravum, quo præditus esset, ingenium ita occultaret, ne vel à domesticis deprehendi posset. Panthera simulacro notabant. Ferunt enim ejus odore mire sollicitari quadrupedes, sed capitis torvitate terri: quod ipsa docente natura fati intelligens, occultato eo, ac odoris tantum facta copia invitata corripit: atque hæc est ejus in venando solertia: quamvis Plinius animalium nullum odoratum putat, nisi credamus, ait, de Pantheris quicquid dictum est. Sentiunt tamen cum Ægyptiis Aristoteles & Plutarchus, qui plurima dicunt animalia magno studio Pantheram secari odore ejus delectata: quod, nisi Plinius odorem pro suavolentia capiat, non nihil admirationis afferre potest, cum ferarum & omnium dubio procul animantium odor quotidiana mortalium experientia canibus innotescat. Quam Equi odore tantum Cameli percepto, in fugam verti perhibentur. Recitata est loco suo historia, quemadmodum Cyrus adversus numerosissimum Cræsi equitatum dimicaturus, Camelos contra instruxerit, quorum odore consternati Equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint. Cræsi conatum ita frustrati.

EBRIOSITAS. CAP. XXX.

Quod autem odore usque adeo intensa Panthera possit, eam Philosophi causam arbitrantur, quod maxima prædita sit caliditate, indeque odorem illum excitari: cumque ita cum vino confensum